

De Predikantsvrouw.

XVIII.

Berg-Opwaarts.

'k Heb in mijn hart een diep besef
 Van veel dat 'k met geen woorden tref,
 Niet in kan sluiten in begrippen;
 Toch laat ik dit besef niet glippen,
 Noch dulde dat het iemand krenk',
 Maar eer het als een Godsgeschenk.

Zoals u misschien gehoord hebt, is mijn onderhoud met uw echtgenoot zéér tot genoegen afgelopen.

Althans zeer tot *mijn* genoegen.

Uw man schijnt zwijgzaam van natuur te zijn, ten minste hij nam het in 't geheel niet op, nóch voor zich zelf, noch voor zijn collega's.

Onwillekeurig denkt men dan aan het bekende gezegde: „Wie zwijgt, stemt toe.”

Nu kunt u beter beoordeelen dan ik in hoeverre uw man zich persoonlijk tegenover mijn beweringen zou hebben te verdedigen. In ieder geval had ik gaarne gezien, dat hij het óf voor zijn collega's opgenomen had, óf mij hun positie had willen verklaren, indien hij deze beter begrijpen kan dan ik. Ik had natuurlijk niet verwacht, dat hij het in alles met mij eens zou zijn, en gerekend op een vriendschappelijk debat. 'k Kan het goed hebben, dat men in sommige opzichten met mij van meening verschilt. Ook begeer ik allerminst dat iemand met mij „door dik en dun” zal gaan, en daarom zou eenige oppositie mij aangenaam geweest zijn.

Toch ben 'k al héél dankbaar, wanneer als resultaat van ons onderhoud geboekt mag, dat over het door mij te berde gebrachte onderwerp ernstig wordt nagedacht.

Maar om nu weér op u zelf terug te komen.

U zult in den laatsten tijd wel ondervonden

hebben dat elke overgang in het leven moeilijk is.

De tijd, waarnaar soms reikhalzend is uitgezien, wordt altijd vóórafgegaan en gevolgd door een minder gemakkelijke levensperiode.

Ge hebt een oogenblik uw evenwicht verloren, en dat moet ge zien weér te vinden. Dit ondervond ook uw man, ja zelfs uwe kinderen konden aan deze levenswet niet geheel ontkomen.

Ge moet u eens rustig nederzetten, en met kalmen blik den weg overzien, die zich nu voor u en uw gezin ontsluit. Dan zal alles u helderder worden.

Ge hebt de sprake verstaan, die er uitging van de fijne attentie, u bewezen op den avond vóór de intreë. En al verwelkten de bloemen, en al sterven later allicht de groene varentjes af, de indruk dien dat sierlijke bloemenmandje op u maakte, is er een van blijvenden aard geweest. Het deed u plotseling de oogen opengaan en zien, welke positie gij nu voortaan zoudt hebben in te nemen.

In uw vorige woonplaats zou men u met het oog op den volgende dag, waarop ge gasten te wachten had, een schaalje met eieren hebben gestuurd of een mandje met groenten. Maar de beter gesitueerde leden dezer gemeente vermoeden zelfs niet, dat zóó iets u welkom zou kunnen zijn. De bedoeling van een geschenk is bij hen nooit u te verrijken of in eenige nooddrift te voorzien. Geen ander oogmerk hebben zij er mede dan u in een aangename stemming te brengen en een tikje tegen de deur van uw hart te doen hooren, met verzoek om binnen gelaten te worden.

Stormenderhand neemt men zóó bezit van u. Er ligt iets streeleends in, dat ge u thans kunt bewegen onder menschen van uw eigen stand en van meerdere ontwikkeling. Ge hoopt nu voortaan bij de conversatie meer te mogen ontvangen dan ge hebt te geven.

Somtijds bekruipt u echter het onbehagelijk gevoel, dat ge „getaxeerd” wordt. Wie jaren lang op het platteland woonde, verliest in negen van de tien gevallen eenigszins den glans van het vernis der beschaving. Ge kunt iets hebben in uw optreden, in uw spraak, in uw kleeding dat niet in de stad thuis behoort,

dat daar zelfs een iet-wat zonderlingen indruk maakt. Dit hebt ge althans niet kunnen voorkomen bij uwe kinderen, al werden ze overigens ook uitnemend door u opgevoed.

Onder volwassenen weet men daar echter tact-vol van te zwijgen, slechts kinderen vestigen er dadelijk onderling tartend en uitdagend de aandacht op. Daarvoor hebben zij „l'age sans pitié”¹⁾

„Hoor hem eens!” heet het plagend bij een minder zuivere uitspraak.

„Wat een mooie kousen en schoenen!” zegt een ander smalend, zich ergerend aan de grovere soort beenbekleding die onmisbaar was op de landwegen, en nu niet dadelijk door andere vervangen kon worden.

Uw pas-aangekomen kinderen zijn nog te verlegen om door een gevat antwoord de aanmerking-makers aanstonds het zwijgen op te leggen. Schuw trekken ze zich terug gedurende het vrij-kwartier in een hoek van de speelplaats. Op zulke oogenblikken kijkt hen het heimweê de oogen uit....

Ze beginnen eerst langzamerhand te wennen aan hun nieuwe omgeving als ze met voorkomende vriendelijkheid 's Woensdags of 's Zaterdagmiddags hier of daar eens genoodigd worden.

Dan vraagt ge u soms af, of ze netjes genoeg gekleed zouden zijn en of ze zich ordelijk genoeg zouden gedragen. Maar het feit dat ze weer eens terug mogen komen stelt u gerust, en doet u een volgende maal de uitnodiging te dankbaarder aanvaarden.

De „elite” der gemeente keurt u naar uw kinderen, en let er vooral op of deze beschaafd zijn in hun optreden. En dien indruk zullen zij kunnen maken, ook al zijn ze niet naar de laatste mode gekleed, zelfs al hebben ze een paar ingezette knieën in hun beste matrozenpak en al spreken ze onmiskenbaar met een enigszins plattelandsch accent. Maar dien indruk geven ze niet, als ze zich aan tafel niet netjes weten te gedragen.

Wilt ge weten in welken kring iemand thuis behoort, dan kunt ge dit het beste weten door samen eens te gaan middagmalen. Ditzelfde geldt ook van kinderen.

¹⁾ Den leeftijd zonder medelijden:

Iedere moeder weet uit ervaring hoe moeilijk het is, kinderen de eerste regels van wèl gemanierdheid in te prenten, maar toch mogen wij niet nalaten, hun dit thuis zóó dikwijls voor te houden, tot we er vast op aan kunnen dat hiervan niet wordt afgeweken, ook al zijn ze onder ons oog vandaan.

De meer eenvoudige gemeenteleden verwachten vóór alles, dat onze kinderen beleefd en vriendelijk zullen zijn. Véeel kan er in een nieuwe gemeente afhangen van de houding der jonge pastorie-bewoners. Ze kunnen oorzaak zijn dat de boodschap des Evangelies ontvangen wordt óf met zachtheid óf met tegenzin.

Leer hen dus reeds jong, de pet te lichten niet alléén voor den burgemeester, maar ook voor de bakkersvrouw, als zij in de post van haar winkeldeur staat.

Leg hen uit, waarom ze, eer ze bij de mangelvrouw (dat van den aardbodem verdwijnend type) binnen gaan, evengoed hun voeten moeten vegen als in het huis van den dokter. Immers, deze kan zich eerder van een nieuwe ganglooper voorzien, dan dat zoo'n oud moedertje haar overal gestopt vloerkleedje door een nieuw karpetje kan vervangen.

Prent hun vooral achtting in en belangstelling ook voor de geringeren naar de wereld. Dan geeft ge uw kinderen een grooten schat mede op hun reis door het leven; nimmer zal 't hun moeilijk vallen, zich aan te passen aan menschen van verschillenden stand en rang, omdat ze zich van-huis-uit overal „thuis” gevoelen.

't Is echter vóór alles noodig, dat ge zelf deze gave bezit.

Waar ge u ook neer zet, op een armoedig zolderkamertje of in een rijkgemeubileerd vertrek, ge moet overal u-zelf kunnen zijn. Ge moet altijd bescheiden maar waardig voor uw eigen meening durven uitkomen, en de vaak holle conversatie op een hooger plan weten te brengen.

Dàn hebben de menschen iets aan u en anders niet. Ga nooit aan iemand voorbij zooals de Priester of de Leviet; niet uit onverschilligheid, maar evenmin uit bloeheid of gebrek aan zedelijken moed. Spaar in dezen ook

niet degenen, die maatschappelijk boven u staan. Wring u niet in allerlei bochten om bij iemand in de gunst te komen en een plas-dankje te verdienen.

Ik geloof dat Nederland het monopolie heeft wat betreft de verschillende graden ten opzichte van den *stand*. En het is vaak verachtelijk te zien hoe B. alle moeite doet om een glimlachje van A te bemachtigen, maar zelf dit gunstbewijs met voorbedachten rade aan C onthoudt.

Laat u als predikantsvrouw door niemand en bij niemand „indeelen”, maar geef het voorbeeld, hoe een goed christen uitgaat van de gedachte dat we voor God allen gelijk zijn.

Niet echter voor de menschen.

Daarom behoeft ge evenwel niet te vreezen dat eenige familie zich zelf blameeren zou, u als predikantsvrouw tot huisvriendin te kiezen. Wel staat in ons land de geestelijke stand niet in zóó hoog aanzien als b.v. in Engeland, waar men in de eerste families gaarne één zoon geeft voor het land (voor leger, recht-bank of particuliere bezittingen) en één voor de kerk.

In ons land is het een zeldzaamheid, als zonen uit de allereerste kringen zich in ootmoed des harten wenschen te wijden aan den dienst des Heeren. Maar een gevestigd predikant vindt wel den toegang open tot de huizen der aanzienlijken, mits hij toont te zijn een in alle opzichten beschaafd man, die niet gedragen behoeft te worden *door* het ambt, maar zelf het ambt weet te dragen en hoog te houden door een correct optreden.

Tracht dus een geest van toenadering aan te kweken in uwe gemeente.

Zeg onomwonden tegen de jonge dames van goeden huize dat ge het in hen waardeert dat zij zich geven aan de evangelisatie in de achterbuurten en aan de Zondagsschool voor havelooze kinderen. Maar laak het even vrijmoedig in hen, dat ze zich te hoog voelen om lid te worden van de Meisjesvereniging.

Want zóó is het: ze willen zich wel nederbuigen tot degenen die zoo ver beneden hen staan, dat ze met dezulken nimmer op een lijn gesteld kunnen worden. Maar ze schrikken er voor terug, zich te „encanailleeren” met dege-

nen, die tot den kleinen burgerstand behooren, alleen uit vrees, vroeg of laat door dezen of genen wereldling als hunner één beschouwd te worden. Leer hen bedenken, dat God er een anderen maatstaf op na houdt, en dat eenmaal in den hemel andere wetten zullen gelden voor stand en rang. Maar hier in dit leven moeten ook de gaven der beschaving besteed worden ten nutte van hen, die er in de eerste plaats hun voordeel mee kunnen doen. Tracht niet naar de hooge dingen, zegt Paulus tot de Romeinen (12 : 16) maar voegt u tot de nederige.

Sommige moeders willen daar ook niet aan, en dan vragen ze aan hun predikant of deze hunne dochters niet apart zou willen catechiseeren, omdat hij dan wat „dieper” kan gaan dan op de catechisatie waar allemaal maar gewone dienstmeisjes komen.

Nu zal de eene dominee zich hiervoor laten vinden en de andere niet, maar allen weten ze uit ondervinding, dat de gewone dienstmeisjes in den regel beter thuis zijn in den Bijbel en in de geloofsleer dan de jonge dames, die naast de bestudeering der moderne talen hun viool- en pianolessen hebben, en voor wie zeker de moeilijkste les in het leven is, *eerst* het koninkrijk Gods te zoeken, en te gelooven dat dan alle andere dingen hen toegeworpen zullen worden.

Neen, het zich gaarne willen onttrekken aan de gewone catechisatie vindt niet zijn oorzaak in de wijze waarop de leerstof behandeld wordt, maar in de manier waarop de eenvoudige meisjes zich gedragen tegenover de maatschappelijk boven hen staande leerlingen. Het kan daarom geen kwaad, wanneer ge aan de eerstgenoemden eens een stillen wenk geeft, zich zelf niet te veel op den voorgrond te plaatsen, en vooral niet te vrijpostig te zijn in het aanspreken bij den voornaam en het „tutoyeeren” ¹⁾. Hierbij kunt ge u eveneens op Paulus beroepen. (Til. 4 : 5).

Om ten goede iets te bereiken bij oud of jong, bij rijk of arm moet ge echter eerst de harten gewonnen hebben, en toonen u in ieders levensmilieu met uw gedachten te kunnen verplaatsen.

¹⁾ Met je en jij aanspreken.

Niet éénzijdig, maar véélzijdig moet ge als predikantsvrouw zijn, zóó dat iedereen kan voelen dat ge boven alle partijen en toestanden staat, onbevooroordeeld maar met een helder oordeel, bovenal met een warm hart.

We zijn van nature zoo zelfzuchtig, dat we onwillekeurig geneigd zijn, de meeste vriendelijkheid te bewijzen aan hen, die ze het minst van noode hebben, maar ze ons het best terug kunnen geven. We vragen op visite hen, die ons eerst gevraagd hebben of ons stellig terug vragen. We geven onze kleine geschenken bij voorkeur aan hen, die door weinigen vergeten worden — en ook ons niet zullen vergeten!

Maar als ge de groote dankbaarheid ziet voor een weinig liefde bij de altijd-over't hoofd-gezienen, dan wordt het u duidelijk dat deze het zijn, die het meest behoefte aan u hebben. En dan leert ge het mysterie kennen van het christelijk leven, en begrijpen hoe men van geven rijk en van enkel ontvangen arm worden kan.

Niemand behoeft een eenzaam leven te leiden, maar aan sommige menschen moet men toonen hoe een hart, dat veel liefheeft, gelijk is aan een spons die vocht opslurpt en daardoor al grooter wordt, maar hoe een hart, dat slechts weinig liefheeft is als een spons die door voortdurend indrogen gaandeweg verschrompelt....

Zoo zijn er in uwe gemeente meer „stille armen” dan ge vermoedt.

Neen, nu bedoel ik niet hen, die den strijd om fatsoenlijk door de wereld te komen zóó fel doorworstelen, dat ze zelfs aan de meest nauwlettende diakenen den indruk van een zeker welvaren weten te geven. 'k Heb thans uitsluitend het oog op degenen, die verkleumen door koude in het hart, en die ópleven door een vriendelijk woord, door een klein beetje belangstelling in hun levenslot.

De meeste hunner willen niet doorgaan voor stille armen en ze doen hun best, niet als zoodanig herkend te worden. Wie zou b.v. oppervlakkig beschouwd in dien rumoerigen mili-

tair, achter zijn glaasje gezeten in den hoek van dat café, een stille arme zien?

En toch maakt hij al die drukte om de leegte van zijn hart te vullen. Ge zoudt eens zien hoe 'n ordentelijke jonge man hij zijn kon, als ge hem eens in de pastorie ontvingt.

Wie iets hoorde van het militaire leven, weet dat de koude, ongezellige soldatenzalen ontvlucht worden uit heimwee naar de, bij den een wat minder, bij den ander wat rijker, maar toch altijd overal gezellig gemeubelde huiskamer van het ouderlijk huis.

De Militairen Tehuizen doen veel, zéér veel, maar kunnen toch nooit vergoeden wat gemist wordt. Een gastvrije pastorie zou dat nog het best kunnen. Ook na de demobilisatie mag hieraan wel gedacht.

En zoo zijn er tal van anderen, die onze aandacht vragen.

In Friesland spreekt men van „eenbaren”.

Dringend zou 'k u willen verzoeken, dezen vooral te gedenken. Op een dorp telt men hen misschien bij tientallen, maar in een stad van eenige beteekenis telt men ze bij honderdtallen.

Het zijn de jonge mannen en vrouwen, die vrijwillig of nood-gedwongen het ouderlijk huis verlieten om zich zelfstandig een weg te banen door het leven.

Tracht hen, die moeilijk aansluiting kunnen vinden bij andere menschen, in 't volle leven te brengen. Ge bewijst er hun een weldaad mee.

Zet uw kleine jongen eens op den schoot van haar die evengoed als gij een moederhart heeft, maar alléén is op de wereld.

Sluit uw orgel open voor hem, die zoo muzikaal is aangelegd, en zoo gaarne speelt, maar zelf geen muziekinstrument rijk is.

Laat zóó de kruimkens vallen van uw tafel, laat ze vallen zooals de „jongens” van Boaz op bevel van hun heer de aren lieten vallen voor Ruth. Schijnbaar ongemerkt, maar toch met kwistige hand!

A. M.

